

Okulöncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerinin Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Teacher's Opinions On The Status Of Learning Centers in Preschool Classes

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde çocukların serbest oyuna yönelik gereksinimlerini karşılayan alanların durumunu okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısıyla incelemektir. Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Samsun-Çarşamba ilçesindeki müstakil anaokullarında ve ilkokullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerini kapsamaktadır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama formunun güvenilirliği için önceden yapılan görüşmeler ve pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Nitel veri analiz yöntemleri ile görüşme verileri çözümlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılan öğretmenlerin büyük bir bölümü sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu yetersizliğin nedenleri arasında öğrenme merkezi alanının yetersizliği, merkezlerdeki materyal eksikliği ve öğretmenlerin merkezleri etkin kullanma gerekliliği yer almaktadır. Öğrenme merkezlerinin özellikle öz bakım becerileri, dil, zihinsel ve sosyal-duygusal gelişim alanlarına katkı sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine de bu merkezlerin katkıda bulunduğu vurgulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, erkek çocukların blok, kız çocukların ise dramatik oyun merkezini tercih ettiğini ifade etmiştir.

Okul öncesi sınıflardaki öğrenme merkezlerini etkin hale getirmek için daha fazla materyal temini, güncel ve çeşitli materyallerin sağlanması, fiziksel şartların iyileştirilmesi, sınıf büyüklüğü düzenlemeleri, geçici ve güncel merkezler oluşturulması, sınıf mevcudunun optimal seviyede tutulması, sürdürülebilir ve dönüştürülebilir ürünlerin kullanılması gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi Eğitim Kurumları, Öğretmen, Öğrenme Merkezleri

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the situation of the areas that meet the needs of children for free play in the preschool period from the perspective of preschool teachers. The research includes preschool teachers working in independent kindergartens and primary schools in Samsun-Çarşamba district in the 2020-2021 academic year. Semi-structured interview technique was used as data collection method. For the reliability of the data collection form, pre-interviews and pilot application were carried out. Interview data were analyzed with qualitative data analysis methods.

According to the results of the research, most of the participating teachers stated that the learning centers in their classrooms are insufficient. Among the reasons for this inadequacy are the inadequacy of the learning center area, the lack of materials in the centers and the necessity of teachers to use the centers effectively. It has been stated that learning centers especially contribute to the areas of self-care skills, language, mental and social-emotional development. In addition, it was emphasized that these centers contributed to the students' learning by doing and experiencing. The majority of the teachers participating in the research stated that boys prefer the block and girls prefer the dramatic play center.

In order to activate the learning centers in the pre-school classrooms, suggestions such as providing more materials, providing up-to-date and various materials, improving physical conditions, class size arrangements, establishing temporary and current centers, keeping the class size at an optimal level, and using sustainable and recyclable products were presented.

Keywords: Preschool Educational Institutions, Teacher, Learning Centers

GİRİŞ

İnsan yaşamının temelini oluşturan okul öncesi dönemdeki bütün tecrübeler kişinin ileriki yaşamına tesir eder. Okul öncesi dönemde pozitif tecrübeler yaşayan çocuklar okula, eğitime, kendine ve öğrenmeye yönelik olarak pozitif tutumlar geliştirir. Çocuğun yaşadığı olumsuz deneyimler ise bütün eğitim-öğretim hayatını olumsuz etkileyecek problemler yaşamasına neden olabilir. Okul öncesi eğitim sürecinde olumsuz deneyimler yaşayan bireyde öz güven eksikliği, eğitim öğretim ve eğitim öğretim sonrası hayatında başarı sergilediği ve akranlarına göre daha çok davranış problemi gösterdiği bilinmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013).

Ramazan Tanrıkulu¹
Esra Dağdaş²
Fatma Kızıroğlu³

How to Cite This Article

Tanrıkulu, R., Dağdaş, E. & Kızıroğlu, F. (2023).

“Okulöncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerinin Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri”, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(74): 4094-4111. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.70038>

Arrival: 13 May 2023

Published: 31 August 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı., MEB, Samsun, Türkiye

² Müdür Yardımcısı., MEB, Samsun, Türkiye

³ Öğretmen., MEB, Samsun, Türkiye

Doğumdan ilkokula başlayana kadar geçen çocukluk dönemini de içine alan, bu dönem çocuklarının kişisel özelliklerine ve gelişimsel seviyelerine uygun ve zengin uyaran imkanlarını içeren, çocukların bütün gelişimlerini yaşadığı toplumun kültürel, manevi değerleri ve özellikleri doğrultusunda yönlendiren süreç okul öncesi eğitimidir (Oğuzkan ve Oral, 2007).

Çocukların beyin gelişiminin ve buna bağlı olarak saptık bağlantı düzeylerinin en hızlı ve en fazla geliştiği dönem okul öncesi dönemdir. Çocuğun beyin gelişimi dil gelişimi, zihinsel gelişimi, psikomotor, sosyal-duygusal gelişimi için okul öncesi dönem güçlü bir temel oluşturur. Çocuklar gelişim sürecine baktığımızda ilkokul çağına kadar geçen ilk altı yıl çok hızlıdır ve çocuklar çok çabuk büyüyerek gelişim gösterirler Bu süreçte çocuğun, kendi potansiyelinin farkına varması ve topluma yararlı olabilecek üretken bir bireyi olabilmesinin önü de açılmış olur. Çocuğun keşfederek öğrenebilmesi ve bunları hangi hızla yapabileceği çevresinin destek olarak imkan sunmasıyla yakından ilgilidir (MEB, 2013).

Okul öncesi dönemde dil gelişimi, fiziksel ve zihinsel gelişim ile birlikte sosyal-duygusal gelişimde önemlidir. Çocuklar ilk aylarından itibaren doğadaki nesnelere farklı isimlerinin olduğunu anlarlar ve öğrenirler. Bu dönem çocukların kavramsal ayırt etme niteliği ile anlama ve ilişimsel ayırt etme niteliğini kazanmasını sağlar (Poyraz, 1999; akt. Gül, 2011). Çocuklar daha konuşmaya başlamadıkları ilk dönemlerde yetişkinlerin konuşurken kullandıkları kelimelerin anlamlarını bilmeden de onlarla iletişim kurarak anlatmak istediklerini ve amaçlarını anlayabilirler. Bu durum ilk anlama ve duygusal düzeydedir (Robert ve Owens, 2001; akt. Gül, 2011). Çocuklar yetişkinlerin kullandığı dili gerçek anlamda anlama düzeyi sekinci aylardadır. Ancak sözcük üretmeye birinci aydan itibaren başlarlar (Fazlıoğlu, 2009; akt. Gül, 2011). Dört yaşına ulaştıklarında, bileşik kelimeleri tek cümlede kullanabilirler. Beş yaşına geldiklerinde ise, duygu ve düşüncelerini ifade ederek karmaşık dili etkili kullanabilirler. Çocukların kelime hazneleri okul öncesi dönemde yaklaşık olarak iki bin civarındadır (Zembat, 1999; akt. Gül, 2011). Geliştirdiği bu kelime hazinesi ile çocuk etkili bir şekilde duygu ve düşüncelerini ifade ederek çevresi ile etkili bir iletişim kurar (Güven ve Bal, 2000).

Okul öncesinde, çevre ve uyarıcı zenginliği çocuğun zihinsel deneyimlerini çeşitlendiricidir. Zihinsel gelişimin, önemli ölçüde okul öncesi yıllarda olduğu sanılmaktadır. Çocuğun duyularının gelişimi ve algılama gücünü artırabilmek için okul öncesi dönemde öğrenim yaşantısına dönük etkinliklere yer verilmelidir. Böylece akıl yürütme sürecinde de çocuğa yardımcı olunur (Oğuzkan ve Oral, 2002).

Çocukların yaratıcı problem çözme becerisini geliştirerek etkin bir eğitim öğretim ortamının sağlanabileceği öğrenme ortamlarına ihtiyaç vardır. Eğitim ortamları öğrenme merkezlerini de ihtiva edecek biçimde oluşturulmalıdır (MEB 2013). Müstakil ana okulu ve diğer kurumların bünyesinde açılan ana sınıflarında nitelikli bir eğitim ortamının oluşturulması için bilgisayar, drama, fen, müzik ve sanat atölyeleri ile, kitap, blok, kum merkezlerinin bulunması önerilirken, kitap, blok ve drama atölyelerinin kesinlikle bulunması gerekir. Çocukların ilgi alanı ve gereksinimlerini dikkate alan öğretmen sınıf fiziki şartları ile eğitim araçlarının çeşitliliğini de dikkate alarak atölye ve merkezleri dönüşümlü olarak düzenleyebilir. Çocukların ilgi, alan ve ihtiyaçlarına göre düzenlenen eğitim öğretim merkezleri öğretimin daha aktif olmasını sağlar. Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıklarının dikkate alınması da daha etkili ve faydalı bir eğitim ortamının oluşmasını sağlar. Söz konusu merkezlerdeki materyallerin değiştirilmesi, etkinliklere göre dönüştürülmesi çocukların ilgi ve dikkatini çekerek daha nitelikli öğrenme ortamı hazırlanmasını sağlar (MEB, 2016). Okul öncesinde bulunan eğitim merkezleri çocuklara; deneme, uygulama, fark etme, problem çözme, bağımsız öğrenme, paylaşım ve uygulama becerisi kazanma fırsatı verir (MEB, 2016).

Okul öncesi eğitim kurumlarında, eğitim öğretim programları doğrultusunda oluşturulması öğrenme merkezleri ile ilgili bu merkezlerde görev yapan öğretmen görüşlerini tespit etmek, bu merkezlerin nitelik ve nicelik olarak yeterli olup olmadığını belirlemek araştırmamızın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşlerini almak amacıyla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri nedir?
2. Okul öncesi öğretmen görüşlerine göre öğrenme merkezlerinin çocukların eğitimine katkıları nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerine göre çocuklar (kızlar ve erkekler) sınıfta en çok hangi öğrenme merkezlerini kullanmaktadır?
4. Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerine ilişkin yaşanan sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
5. Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerini daha etkin hale getirmek için neler yapılmalıdır?

Araştırmanın Önemi

Bir okul öncesi eğitim kurumunda fiziksel ortamı ile düzenini öğrenme merkezleri oluşturur. Okul öncesi eğitim kurumunun çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilecek özellikte düzenlenmiş olması önemlidir. Uygun bir şekilde düzenlenmiş alanlar çocukların öğrenmelerine destek olacağı gibi problem çözme becerilerinin gelişimine de katkı sağlar. İyi düzenlenmiş eğitim alanları, eğitim izlencelerinin başarıya ulaşmasında büyük bir yere sahiptir. Bu izlencelerin amacına uygun şekilde planlanıp uygulanması için eğitim öğretim ortamlarının bu merkezleri içine alarak yapılması önemlidir (MEB, 2013).

Araştırmada, okul öncesi eğitimin öneminin arttığı günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf ortamının ne durumda olduğunu tespit etmek amacıyla bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri alınıp konuya ilişkin çözüm yolları aranmıştır. Ayrıca bu alanda çalışan öğretmenlere de yardımcı kaynak ve materyal olabilmesi amacıyla da önemlidir.

Okul Öncesi Eğitimin Tanımı

Okulöncesi eğitimin ne olduğuna dair literatür tarandığında çok sayıda farklı tanımlara rastlanılmaktadır. Bu tanımlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir. Okul öncesi eğitim; eylül ayının sonunda 36-68 ayını tamamlayan çocukların eğitimleri için açılan okul olarak ifade edilmektedir (MEB, 2019). Başka bir ifadeyle, 0-6 yaş grubu çocuklarının fiziksel, zihinsel, duygusal ve öz bakım becerilerini geliştirmeye yönelik belirli plan ve program doğrultusunda yapılan eğitimidir (Oktay, 1983).

Okul öncesi eğitim, çocukların doğumdan ilkökula başlama yaşına kadar olan dönemde, bilişsel, duygusal, sosyal, dil ve motor becerilerinin gelişimini destekleyen ve temel eğitim altyapısını oluşturan bir eğitim sürecidir. Bu dönemdeki eğitim, çocukların öğrenme isteği ve merakını teşvik ederek, bireysel farklılıkları dikkate alır ve bütüncül bir yaklaşım benimser. Okul öncesi eğitimin amacı, çocukların sağlıklı ve dengeli bir gelişim göstermelerini sağlamak, bilişsel yeteneklerini desteklemek, dil becerilerini geliştirmek, özgüvenlerini artırmak, sosyal ilişkiler kurabilme becerilerini kazandırmak, yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirmek, özbakım becerilerini kazandırmak ve problem çözme yeteneklerini güçlendirmektir. (Zembat, 1992; akt. Seven, 2016; Gülaçtı ve Tümkaya, 2014).

Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Bilişsel Gelişim: Okul öncesi eğitim, çocukların zihinsel yeteneklerini ve bilişsel süreçlerini desteklemeyi amaçlar. Matematiksel kavramlar, dil ve iletişim becerileri, görsel algı, problem çözme ve mantıksal düşünme gibi alanlarda çocukların gelişimini teşvik eder.
2. Dil Gelişimi: Dil becerileri okul öncesi dönemde hızla gelişir. Okul öncesi eğitim, çocukların konuşma, dinleme, anlama, kelime dağarcığı genişletme ve iletişim kurma becerilerini destekler. Bu dönemde doğru telaffuz, dil bilgisi ve sözcük dağarcığı gibi temel dil becerileri oluşturulur.
3. Sosyal ve Duygusal Gelişim: Okul öncesi eğitim, çocukların sosyal ilişkiler kurma, işbirliği yapma, paylaşma, empati ve duygusal farkındalık gibi sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmeyi hedefler. Bu sayede çocuklar, grup içinde uyumlu bir şekilde davranma ve duygusal ihtiyaçlarını ifade etme becerilerini kazanırlar.
4. Motor Gelişim: Okul öncesi eğitim, çocukların motor becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Gross motor becerileri (büyük kas gruplarının kullanımıyla gerçekleştirilen hareketler) ve fine motor becerileri (küçük kas gruplarının kullanımıyla gerçekleştirilen hassas hareketler) desteklenir. Bu, çocukların fiziksel aktivitelere katılma, koordinasyon becerilerini geliştirme ve el becerilerini kazanma sürecini içerir.
5. Yaratıcılık ve Hayal Gücü: Okul öncesi eğitim, çocukların yaratıcılık ve hayal gücünü destekler. Resim yapma, müzik dinleme ve yapma, drama, hikaye anlatma gibi etkinlikler aracılığıyla çocukların kendilerini ifade etmelerine ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar.
6. Özbakım Becerileri: Okul öncesi eğitim, çocuklara günlük yaşam becerilerini kazandırmayı hedefler. Giyinme, yemek yeme, tuvalet alışkanlıkları, kişisel temizlik gibi özbakım becerileri çocuklara öğretilir. Bu beceriler, çocukların bağımsızlık ve özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olmak.
7. Öğrenme İsteği ve Merakı: Okul öncesi eğitim, çocukların öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılmalarını teşvik eder. Çocukların doğal merak duygusunu destekler, onları keşfetmeye teşvik eder ve öğrenmeye olan ilgilerini artırır. Bu sayede çocuklar, öğrenmeyi bir keyif ve tatmin kaynağı olarak algılayabilirler.

8. **Özgüven ve Bağımsızlık:** Okul öncesi eğitim, çocukların özgüvenlerini artırarak kendi yeteneklerine güvenmelerini sağlar. Etkinliklere katılmak, sorumluluk almak, kararlar vermekte özgür olmak gibi deneyimler çocukların bağımsızlık duygusunu güçlendirir. Bu da çocukların kendi başlarına problem çözebilme ve başarılarından dolayı gurur duyma yeteneklerini geliştirir.

9. **Çeşitlilik ve Hoşgörü:** Okul öncesi eğitim, çocukların farklı kültürleri, değerleri ve perspektifleri tanımalarını ve kabul etmelerini sağlar. Çeşitli etkinlikler ve etkileşimler aracılığıyla çocuklar, farklılıklara saygı duyma, hoşgörü ve empati gibi değerleri öğrenirler. Bu da kültürel çeşitlilikle uyumlu bir şekilde yaşamayı teşvik eder.

10. **Hazırlık ve Gelecek Okul Başarısı:** Okul öncesi eğitim, çocukları ilkokula hazırlamak amacıyla temel bir eğitim altyapısı oluşturur. Okul öncesi eğitim, çocukların temel becerileri kazanmalarını, öğrenme alışkanlıklarını geliştirmelerini ve okula geçiş sürecinde uyum sağlamalarını destekler. Bu, çocukların gelecekteki akademik başarıları için güçlü bir temel oluşturur.

11. **Türkçeyi doğru ve düzgün konuşmalarını sağlamaktır**

Bu temel amaçlar, okul öncesi eğitimin çocukların genel gelişimine katkıda bulunmayı ve onları yaşam boyu öğrenmeye yönlendirmeyi hedefler. Okul öncesi eğitim, çocukların potansiyellerini keşfetmelerini, sosyal becerilerini geliştirmelerini, özgüvenlerini artırmalarını ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerini destekleyen önemli bir aşamadır (MEB, 2013)..

Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri

1. **Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınması:** Okul öncesi eğitim, çocukların bireysel özelliklerini ve farklı öğrenme stillerini göz önünde bulundurarak öğrenme deneyimlerini kişiselleştirir ve çocuğun ihtiyaçlarına uygun şekilde planlama yapar.

2. **Bütüncül ve Bireysel Gelişimin Desteklenmesi:** Okul öncesi eğitim, çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, dil, motor ve özbakım becerilerinin entegre bir şekilde desteklenmesini hedefler. Her alanın gelişimi birbirini etkiler ve tüm gelişim alanlarının bir arada ele alınması önemsenir.

3. **Oyun Temelli Öğrenme:** Oyun, okul öncesi eğitimin merkezi bir bileşenidir. Oyun aracılığıyla çocuklar deneyimlerini keşfeder, sosyal becerilerini geliştirir, problem çözme yeteneklerini kullanır ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarırlar. Oyun, çocukların öğrenmeyi keyifli ve anlamlı hale getiren bir süreçtir.

4. **İşbirliği ve İletişim:** Okul öncesi eğitimde işbirliği ve iletişim, çocuklar, aileler ve eğitimciler arasında aktif olarak teşvik edilir. Aileler, çocuğun eğitimine katılım sağlamak ve bilgi paylaşımında bulunmak için desteklenir. Öğretmenler, ailelerle düzenli iletişim kurar ve çocuğun gelişimini izler.

5. **Doğal ve Gerçek Hayat Deneyimleri:** Okul öncesi eğitim, çocukların günlük yaşamı, doğal çevreyi ve sosyal çevrelerini kullanarak öğrenmelerini destekler. Gerçek yaşam deneyimleri, çocukların öğrenmeyi somut ve anlamlı hale getirir. Okul öncesi eğitim, etkinlikleri gerçek yaşamla ilişkilendirerek çocukların uygulamalı beceriler kazanmasını sağlar.

6. **Duygusal Güvenlik ve Öz-Bağımsızlık:** Okul öncesi eğitimde çocukların duygusal güvenliği ön plandadır. Sıcak, destekleyici ve güven veren bir ortam sağlanarak çocukların özgüvenlerini geliştirmeleri ve risk alarak yeni deneyimler yaşamaları teşvik edilir. Ayrıca, çocukların özbakım becerilerini kazanmaları ve kendi kendilerine başarılı olmaları desteklenir.

7. **Sürekli Değerlendirme ve İyileştirme:** Okul öncesi eğitimde sürekli değerlendirme süreci uygulanır. Çocukların gelişimini izlemek, ilerlemelerini takip etmek ve ihtiyaçlarını belirlemek için çeşitli değerlendirme araçları kullanılır. Bu değerlendirmeler, öğretim sürecini yönlendirmek, müfredatı uyarlamak ve çocuğun bireysel öğrenme hedeflerine ulaşmasını sağlamak amacıyla kullanılır. Ayrıca, okul öncesi eğitim programları ve uygulamaları sürekli olarak gözden geçirilir ve iyileştirme sürecine tabi tutulur. Araştırmaların ve güncel bilimsel bulguların ışığında programlar ve yöntemler güncellenir, en iyi uygulamalar benimsenir ve eğitim kalitesi sürekli olarak artırılır. Bu şekilde, okul öncesi eğitim sürekli olarak gelişmeye açık bir alan olmayı sürdürür (MEB, 2016).

Okul Öncesi Eğitimin Günümüzdeki Önemi

Çocuğun sağlıklı gelişimini destekleyebilmesi ve olumlu bir öğrenme tutumunu benimseyebilmesi için, nitelikli bilişsel uyarıcılar, zengin dil etkileşimleri ve olumlu sosyal-duygusal deneyimlerin aktarıldığı ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir ortama ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hedefe ancak sağlıklı aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitim yoluyla ulaşılabilir (MEB, 2013).

Eğitimin amaçlarından biri hatta en önemlisi, bireyin toplumsal açıdan gelişmesine destek olarak bireyin bulunduğu ortama uyumunu sağlamaktır. Okul öncesi dönemde bu ahengi ortaya koyabilecek zeminin atılması da gereklidir (MEB, 1993).

Şehir yaşamının getirmiş olduğu karmaşık ve sıkışık düzeni, oyun alanlarının yetersizliği ve çalışan ebeveyn sayısının giderek artıyor olması okul öncesi kurumlarının önemini artırmıştır. Bu kurumlar iş hayatında bulunan ebeveynlerin mesuliyetlerini yüklenerek hem çocukların güvenliğini sağlar hem de onlara iyi bir alan oluşturarak olumsuz şartlarda zarar görmelerinin önüne geçer. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar arasındaki gelişim farklılıklarını inceleyen araştırmalar, okul öncesi eğitim alan çocukların lehine olan sonuçları göstererek, okul öncesi eğitimin önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırmalar, çocukların gelişimi, ihtiyaçları ve öğrenme süreçleri gibi konularda yapılan çalışmaları içermekte ve okul öncesi eğitimin, çocukların sağlıklı gelişimi ve başarılı bir eğitim yaşamı için kritik bir rol oynadığını desteklemektedir (Yılmaz, 1999).

Ayrıca okul öncesi eğitimi, çocuğu ilkökula hazırlamakta önemli bir yere sahiptir. Çocuğun, duygusal ve sosyal yönden hazır bulunuşluğunun desteklenmesinin yanısıra, bilişsel yönden de zenginleştirilmesi okul öncesi eğitimin önemli faktörlerindedir. Çocuğun duygu ve düşüncelerini, ortaya çıkarma (gerek dil, gerekse sanat etkinlikleri aracılığıyla) olanakları sağlanarak, kendisini anlamasına ve ortaya koymasına imkan tanınır. Böylece çocuğun konuşma becerisi güçlendirilerek kendine has tutumların temelini atılmasına fırsat verilir (Oğuzkan ve Oral, 2002).

Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımları

Eski Yunan döneminde, çocuk eğitimiyle ilgili temel bilgilerin ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, Hint ve Çin medeniyetlerinde de çocuk eğitimine büyük önem verildiğine dair çeşitli ifadeler rastlanmaktadır. Hindistan'a ait en eski ve en değerli dini metinlerin, Veda adı verilen kitapların içerisinde bir araya getirildiği bilinmektedir. Bu kitaplarda, bazıları düzyazı ve bazıları şiirsel formda olan Upanişad adı verilen yazıtlarda eğitimle ilgili sözler yer almaktadır (Işım, 1976).

Günümüzde farklı ülkelerde uygulanan okul öncesi eğitim programları, müfredatları, modelleri ve yaklaşımları incelendiğinde, bu yaklaşımların sistemli bazı görüş ve kuramlara dayandığı gözlemlenir. Bu programlar genellikle oyun temelli öğrenme, yapılandırmacılık, sosyal yapılandırmacılık, çocuk merkezli yaklaşım ve öğretmen merkezli yaklaşım gibi kavramlara vurgu yapmaktadır. (Dudley-Marling, 2004; akt. Temel ve İmir, 2010). Çocukların gelişim süreçleri ve ihtiyaçları göz önüne alındığında farklı okul öncesi eğitimi program yaklaşımlarının ortaya çıktığı görülmektedir (Wall, Litjens ve Taguma, 2015; akt. Temel ve İmir, 2010).

High / Scope Yaklaşımı

High/Scope Yaklaşımı, okul öncesi eğitimde yaygın olarak kullanılan bir eğitim modelidir. Bu yaklaşım, çocukların aktif katılımını teşvik eden, oyun temelli ve yapılandırmacı bir öğrenme ortamını benimser. High/Scope Yaklaşımı, çocukların bireysel ilgi ve hedeflerini gerçekleştirdikleri zaman en iyi şekilde öğreneceklerine inanır.

Bu yaklaşımın temel ilkeleri, çocukların kendi öğrenme süreçlerinin aktif sorumluları olduğunu vurgular. High/Scope programında, düzenli bir günlük program takip edilir ve etkinlikler çocukların ilgi ve hareketlerine dayanır. Aynı zamanda, çocuklar grup çalışmalarına teşvik edilir ve sınıftaki sorunlar çocuklarla birlikte tartışılarak çözüm yolları bulunur.

High/Scope Yaklaşımı, çocukların bağımsızlık duygularını geliştirmeyi hedefler. Bu nedenle, kullanılan materyaller genellikle ucuz, çok amaçlı ve geri dönüştürülebilir niteliktedir. Programın başlangıcında, az sayıda öğrenme merkezi ve materyal hazırlanırken, çocukların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda merkez ve materyal sayısı artırılır. Böylece, çocuklar öğrenme deneyimlerini kendi ilgi alanlarına göre şekillendirebilirler.

High/Scope Yaklaşımı, çocukların aktif katılımını teşvik etmesi, öğrenme sürecini onların ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillendirmesi ve bireysel gelişimlerini desteklemesi nedeniyle okul öncesi eğitimde tercih edilen bir yöntemdir. Bu yaklaşım, çocukların özgüvenlerini, sosyal becerilerini ve öğrenmeye olan ilgilerini artırmayı amaçlar. Ayrıca, High/Scope Yaklaşımı çocukların problem çözme becerilerini geliştirirken, öz-yönetim yeteneklerini de desteklemektedir. Bu yaklaşım, çocukların öğrenme deneyimlerini etkin bir şekilde yönlendirirken, öğretmenlerin de rehberlik rolünü vurgular. High/Scope Yaklaşımı, çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimlerini desteklerken, öğrenme sürecinde keyifli ve etkileşimli bir ortamın oluşturulmasına önem verir. Öğretmenler, çocukların ilgi ve yeteneklerini gözlemleyerek onların öğrenme ihtiyaçlarını belirler ve uygun etkinlikler sunar. Aynı zamanda, çocukların öğrenme ilerlemelerini

değerlendirir ve bu bilgiyi öğrenme sürecini iyileştirmek için kullanır. High/Scope Yaklaşımı, çocukların öğrenme sürecinde aktif rol almalarını teşvik ederken, aynı zamanda ailelerle işbirliği içinde çalışmayı da önemser. Aileler, çocukların öğrenme deneyimlerine katkıda bulunmak için bilgilendirilir ve desteklenir. Böylece, çocukların eğitimleri hem okul hem de aile ortamında bir bütünlük içinde ilerler. Sonuç olarak, High/Scope Yaklaşımı, çocukların bireysel yeteneklerini geliştirmelerini, özgüvenlerini artırmalarını, sosyal becerilerini güçlendirmelerini ve öğrenme meraklarını sürdürmelerini destekleyen bir okul öncesi eğitim modelidir. Bu yaklaşım, çocukların kendilerini keşfetmelerine, öğrenme deneyimlerini yönlendirmelerine ve kendi öğrenme süreçlerinin aktif sorumlusu olmalarına olanak sağlar (Sevinç, 2005, Büyükkaragöz, 1994, 224).

Montessori Yaklaşımı

Montessori Yaklaşımı, çocuk merkezli bir eğitim modelidir ve İtalyan doktor ve eğitimci Maria Montessori tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, çocukların doğal meraklarını keşfetmelerine, bağımsızlık kazanmalarına ve kendilerini kendi hızlarında geliştirmelerine odaklanır. Montessori eğitim ortamı, özenle hazırlanmış materyallerle donatılmıştır ve çocukların keşfetmelerini, deneyimlemelerini ve öğrenmelerini teşvik eder. Materyaller, çocukların duyuşsal, motor beceri ve bilişsel gelişimlerini destekleyecek şekilde tasarlanmıştır. Çocuklar, materyalleri kullanarak kendi kendilerine keşfeder, öğrenir ve deneyimler. Montessori Yaklaşımı, çocukların özgürlüğüne ve bağımsızlığına büyük önem verir. Çocuklar, kendi ilgi ve tercihlerine göre çalışma alanlarını seçerler ve kendi öğrenme süreçlerini yönlendirirler. Bu yaklaşım, çocukların iç motivasyonlarını ve öz-yönetim becerilerini geliştirirken, öğretmenler de gözlem yapar, rehberlik eder ve çocukların ihtiyaçlarına uygun destek sağlar. Montessori Yaklaşımı, çocukların sosyal ve duyuşsal gelişimlerine de önem verir. Çocuklar, birlikte çalışma ve paylaşma gibi sosyal becerileri geliştirmek için işbirliği içinde çalışırlar. Aynı zamanda, bu yaklaşım, çocukların özgüvenlerini ve sorumluluk duygularını artırmak için günlük yaşam becerilerini öğretmeyi hedefler. Montessori eğitiminde, öğretmenler çocukları bireysel olarak tanır ve onların ilgi alanlarını, güçlü yönlerini ve ihtiyaçlarını dikkate alır. Bu şekilde, çocukların öğrenme deneyimleri kişiselleştirilir ve onların potansiyellerini maksimum düzeyde ortaya çıkarır. Montessori Yaklaşımı, dünya genelinde yaygın olarak uygulanan bir eğitim modelidir ve çocukların bütünsel gelişimini destekleyen birçok fayda sağladığı düşünülmektedir. Bu yaklaşım, çocukların öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik ederken, meraklarını, yaratıcılıklarını ve özgüvenlerini besler (Aytaç, 1981; Al, Sarı ve Kahya, 2012; akt. Koçak Sazlı, 2019).

Reggio Emilia Yaklaşımı

Reggio Emilia Yaklaşımı, İtalya'nın Reggio Emilia şehrinde geliştirilmiş bir okul öncesi eğitim modelidir. Bu yaklaşım, çocukların yaratıcılıklarını, keşif yeteneklerini ve kendilerini ifade etme becerilerini desteklemeyi amaçlar. Çocukların aktif öğrenme sürecine katılımını teşvik eder. Çocuklar, kendi ilgi alanlarına ve meraklarına dayalı projeler ve aktivitelerle öğrenme deneyimlerini şekillendirirler. Öğretmenler, çocukların fikirlerini ve düşüncelerini önemser, onları dinler ve destekler. Bu şekilde, çocuklar kendi öğrenme süreçlerini yönlendirirken, öğretmenler de rehberlik eder ve onların keşfetme yolculuklarında destek olurlar. Çocukların görsel sanatlar, müzik, drama ve diğer ifade biçimleri aracılığıyla kendilerini ifade etmelerini teşvik eder. Çocukların projeleri ve çalışmaları, sergilenerek ve paylaşarak toplumun bir parçası haline getirilir. Bu şekilde, çocuklar kendi özgünlüklerini ve başarılarını takdir etme fırsatı bulurlar. Çevrenin çocuklar için üçüncü bir öğretmen olduğunu vurgular. Öğrenme ortamları, çocukların keşfetmelerini, deneyimlemelerini ve etkileşimde bulunmalarını teşvik eden açık ve düzenli bir şekilde düzenlenir. Materyaller çeşitlilik sunar ve çocukların hayal güçlerini ve problem çözme yeteneklerini destekler. Bu yaklaşım, ailelerin aktif bir şekilde çocukların eğitimine katılmasını teşvik eder. Aileler, çocukların projelerine ve öğrenme deneyimlerine katkıda bulunur, onları destekler ve bilgi paylaşımında bulunurlar. Okul ve aile arasında güçlü bir işbirliği ve iletişim sağlanarak çocukların bütünsel gelişimine katkıda bulunulur (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000; Temel ve Dere, 1999).

Açık Eğitim Yaklaşımı

Açık Eğitim Yaklaşımı, öğrenmenin etkin bir şekilde gerçekleşmesi için öğrencilerin ilgilerini ve ihtiyaçlarını temel alan bir eğitim modelidir. Bu yaklaşım, öğrencilerin özgürce keşfetmelerine, sorgulamalarına ve kendi öğrenme yolculuklarını yönlendirmelerine olanak tanır. Öğrencilerin çevrelerindeki dünya ile etkileşim kurmalarını teşvik eder. Öğrencilerin bireysel ve grup projeleri yoluyla gerçek yaşam deneyimleri edinmeleri, kendi ilgi alanlarına yönelik çalışmalar yapmaları ve öğrenme sürecinde aktif olarak yer almaları önemlidir. Bu şekilde, öğrenciler bilgiyi somut bir şekilde deneyimleyerek daha derin bir anlayış geliştirirler. Öğretmenin rolünü rehberlik eden bir rol olarak tanımlar. Öğretmenler, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemelerine yardımcı olur, kaynaklar ve materyaller sunar, projelerin yönetimini destekler ve öğrencilerin ilerlemesini

değerlendirir. Öğretmenler, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini keşfetmelerine ve yönlendirmelerine olanak tanıyan bir ortam oluştururlar. Öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve işbirliği gibi becerilerini geliştirmeyi hedefler. Bu yaklaşım, öğrencilere öğrenme sürecinde aktif katılım sağlama, kendi öğrenme hedeflerini belirleme ve öz değerlendirme yapma fırsatı verir. Öğrenciler, kendi öğrenme süreçlerine yönelik sorumluluk alırken özgüvenlerini artırır. Açık Eğitim Yaklaşımı ayrıca sosyal ve kültürel çeşitliliğe önem verir. Öğrencilerin farklı düşünceleri, deneyimleri ve bakış açıları paylaşımları teşvik edilir. Böylelikle, öğrenciler arasında karşılıklı anlayış, empati ve saygı geliştirilir. Sonuç olarak, Açık Eğitim Yaklaşımı, öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden, ilgi ve ihtiyaçlarına dayalı öğrenme deneyimleri sunan bir eğitim modelidir (Poyraz ve Dere, 2001).

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Ortam Özellikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel özellikleri bu kurumlarda verilen eğitimin niteliğini etkileyen önemli unsurlardan biridir. Bu kurumlarda bulunan mekanlar bireyin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Bu eğitim kurumlarını özellikleri bakımından iç ve dış mekan olarak ele almak gerekmektedir.

İç Mekan Özellikleri

Giriş: Okulun ön girişinde, çocukların binaya giriş ve çıkışları için sundurmalı ve korumalı bir kapı yer almalıdır. Böyle bir kapı çocukların yağmurlu ve karlı havalarda giriş ve çıkışlarında korunmalarına yardımcı olur. Girişte çocukların ailelerini, ailelerinde çocuklarını bekleyebileceği bir alan bulunmalıdır. Binaya giriş kısmı güzel görünümlü olacak şekilde düzenlenmeli ve oyun odasına doğrudan geçiş şeklinde olmalıdır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2001).

Yemekhane/ Mutfak: Sağlık kurallarına uygun olarak öğrenci sayısına göre ihtiyacı karşılayabilecek büyüklükte bir mutfak olmalıdır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2001). Yeterince büyük olmayan yemek odasında her grup ayrı saatlerde bu alanı kullanabilir (MEB 2015). Yemekhane aydınlık ve ferah olmakla birlikte havalandırılması da kolay olmalıdır. Yemek sonrasında çocukların ellerini yıkayabilmeleri için yakınlarda lavabo olmalı ve güzel havalarda dışarıda yemek yiyebilmek için bahçeye doğru açılan bir kapısı da olmalıdır. L şeklindeki mutfaklar kullanışlı olmakla birlikte U şeklindeki mutfak daha verimlidir. Mutfakta tehlike riski oluşturabilecek tablolara dikkat edilmesi büyük önem taşımaktadır. Temizlik ve hijyene mutfakta önem vermek gerekir. Mutfakta pedallı küçük çöp kovası kullanılmalı ve bu kova dolduğunda çöp poşeti bağlanarak mutfak dışında bulunan büyük çöp kovasına boşaltılmalıdır (MEB, 2013).

Lavabo ve Tuvaletler: Okulda bulunan tuvalet ve lavabolar çocukların sayısına ve boylarına uygun olmalıdır. Oyun odasından tuvalet ve lavabolara kolayca ulaşılabilir. (Aral, Kandır ve Yaşar, 2001: s. 32). Zeminler kaymayan ve temizlemesi kolay malzemedir yapılmış olmalıdır. Okul öncesi kurumlarında çalışan personellerin kullanabileceği kadın ve erkekler için ayrı tuvaletlerle lavabo yer almalıdır. Ayrıca bu kurumlarda tuvaletlerin yeterli miktarda olmasına da özen gösterilmelidir (MEB, 2015).

Oyun Odası: Okul öncesi eğitim kurumlarında ihtiyaç duyulan ve en fazla kullanılan alan olması nedeniyle önemli bir yer tutmaktadır. Oyun odalarının boyut, kullanım kapasitesi ve etkinlik türüne göre ayarlanması gerekmektedir (Weelhousen, K, 1999; akt. Baran, Yılmaz, Yıldırım, 2007). Oyun odası, alanın genişliği ve kullanım kapasitesi doğrultusunda planlanmalı ve gereksiz alan kaplayan malzemelere yer verilmemelidir. Oyun odalarının kurumun ışık alan ve havalandırılması kolay alanlarında bulunması önemlidir. Çocukların bireysel ve grup olarak oynayabilmelerine olanak sunacak biçimde düzenlenmeleri gereklidir. Bu alandaki araç ve gereçlerin çocukların isteklerine göre kolaylıkla istenilen yere taşınabilecek biçimde olması da önemlidir. Oyun odalarında çocuğun hareket alanının 2-3 m² boyutunda olacak şekilde tasarlanması gerekir (MEB, 2013).

Sınıf: Okulda en fazla zaman geçirilen ve çocukların gelişimlerine destek sunan bölümdür. Binadaki sınıf sayısı çocuk sayısına göre düzenlenir. Sınıfların aydınlatması çok önemlidir. Çok ışık ve az ışık aynı derecede yorucu ve zararlıdır. Işıklandırmaya duvar ve eşyalar için seçilen boyanın rengi ile de yardım edilebilir. Masa, sandalye gibi eşyalar yere tutturulmamalı, çocukların çeşitli gruplaşmalarına, bazen de yalnız oyun oynamalarına imkan vermelidir. Çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve çok yönlü oyuna ortam hazırlamak için öğretmen sınıfı birçok bölümlere ayırabilmelidir. Bunlar blok merkezi, dramatik oyun, kitap, sanat, masa oyuncakları, kukla, müzik, doğa merkezi olabilir. Oyuncak raflarının çocukların boylarına göre olması onların istediklerini kolayca almalarını sağlar; bu da çocuklarda bağımsızlığın gelişmesine yardım eden önemli bir etkidir. Sınıfta ilgi köşeleri, oyuncak dolaplar, masa ve sandalye gibi gerekli eşyalar yerleştirildikten sonra ortada çocukların rahat hareket etmelerine, yağışlı havalarda açık havaya çıkamadıkları zaman oyun oynamalarına imkan tanıyacak geniş bir yere ihtiyaç vardır (Oğuzkan ve Oral, 2002).

Sınıf düzenlemesini çocukların rahat hareket edebilmeleri için uygun bir biçimde planlamak gerekmektedir. Çocukların kişisel eşyaları ulaşımı kolay olan dolaplara koyulmalıdır. Bütün eşyalar belirli bir yer ve düzen içinde olmalıdır. Okul ve sınıf ortamında yapılan bütün düzenleme ve detaylar çocuklara yönelik planlanmalı ve oluşturulmalıdır. Bu tür ortamlarda çocuklar kendi işlerini yapabildiklerinden özgüvenleri artmakta ve kendilerini daha güzel ifade edebilmektedirler.

Dış Mekan Özellikleri

İç mekan tasarımında olduğu gibi dış mekanda da gerekli itina gösterilmelidir. Çocukların ihtiyaç ve beklentilerine yönelik bahçe düzenlemesi yapılmalıdır. Anaokullarında bahçe genişliği, mevcut okul binasının alanının iki katı olmalı ve çocukların koşma, oynama, zıplama ve yuvarlanma gibi hareketleri rahatça yapabilmelerine olanak vermelidir. Bahçe çocuklara deneyip, yaparak öğrenmelerine imkan verecek biçimde olmalıdır (MEB, 2013).

Okul öncesi kurumlarının önemli alanlarından bahçe ve güvenliği ile açık hava oyunları çocuğun gelişimi açısından çok önemlidir. Buna bağlı olarak da bahçe düzenlemesi ve donatımı önemlidir. Çocukların güzel vakit geçirebileceği çimenli alanlar, bisikletleriyle tur atabilecekleri sert yüzeyli yollar ve kum havuzu yer almalıdır. Ayrıca çocukların ilgilerini çekerek bahçeyi daha çekici kılacağından bu alanlarda ağaçların bulunmasına da özen gösterilmelidir (Poyraz ve Dere, 2001).

Bahçenin bakımı önemsenmeli ve taşlar, çukurlar, su birikintileri ve çöplerden arındırılmalıdır. Bahçedeki bitkiler, çocuklar için zararlı olabilecekleri açısından gözden geçirilmeli ve temizlenmelidir. Çocukların ihtiyaç duyduklarında kullanabilecekleri bir çeşme bahçede bulunmalıdır. (Aral, Kandır ve Yaşar, 2001).

Okul Öncesi Eğitimde Öğrenme Merkezleri

Çocukların kişisel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için değişik ayırma malzemeleriyle bölünerek küçük gruplar şeklinde karşılıklı alışverişte bulunup ilgilerini vererek zaman geçirebilecekleri alanlara öğrenme merkezi denilmektedir. Çocuklar istedikleri şekilde yaşantılarda bulunarak hareket ettikleri alanlarda daha iyi gelişerek yeteneklerini ortaya çıkarabilirler (MEB, 2016).

Öğrenme merkezlerine sınıfta niteliklerine göre yer verilmelidir. Örnek verecek olursak hareketli oyunların oynandığı blok merkezini kitap merkezinin bulunduğu alandan imkan dahilinde uzak bir yere yapılması değişik ilgi alanlarında yer alan çocuklara ferahlık verecek böylelikle sınıf düzeninin sağlanmasını da doğrudan destekleyecektir (MEB, 2013).

Merkezler oluşturulurken, çocukların olası tehlikelere karşı uzak olmalarına ve oyunları esnasındaki imkanlardan iyi bir şekilde faydalanmasına özen gösterilmelidir. Merkezleri düzenlerken nitelikleri ve oyun esnasında öğretmenin etkinliği görebileceği şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Merkezlerde çocukların rahat oyun kurabilmeleri, etkinlikleri esnasında dikkatlerinin kaybolmaması ve gürültü dolayısıyla rahatsız olmamaları adına niteliklerine göre ayrı alanlarda olmalıdır. Ayırma işlemini gerçekleştirirken paravan ve iki oyuncak dolabı sırt sırta koyarak oluşturulabilir. Oyun alanını dikkatli bir şekilde kullanmak için çocukların hareket alanını sınırlamamak ve oyun alanını daraltmamak gerekir (Oğuzkan, Tezcan ve Özgör, 1981).

Öğretmen belirli gün ve haftalarda seçilen konulara uygun olarak geçici merkezlerde oluşturabilir. Örneğin, Ağız ve Diş Sağlığı Haftası'nda, bu etkinliklerde kullanabileceğimiz araç ve gereçlerden geçici merkez yapılabilir. Ayrıca çocukların yaşam deneyimlerini özgürce oluşturarak uygulayabileceği şekilde değişik merkezler de yapılabilir (MEB, 2016).

Öğrenme merkezi düzenlenirken, çevremizdeki artık materyallerden, gerçek hayatta kullandığımız araç gereç ve kaynak kişilerden yararlanılmalı, aile ile sosyal çevrenin desteği alınmalıdır. Bu merkezler hem bireysel hem de grup olarak etkinlik yapmaya da imkan sunmalıdır. Eğitim ortamları çocukların güvenli hissederek etkinliklerini yapmalarına imkan vermeli ve tehdit oluşturabilecek alanlardan da arındırılmış olmalıdır (MEB, 2002).

Sanat Merkezi

Çocukların önceki tecrübe ve öğrendiklerinin ışığında düşünce ve kendilerine özgü yapıtlar yapabilmelerine imkan tanımak için, değişik materyalleri kullanarak araştırmalar yapıp tecrübe kazanabileceği alandır. Çocukların bunları yaparken güzelduyu ve elle yapabilme yetenekleri ilerlemiş olur. Okulun başladığı ilk zamanlarda ve yaş gruplarına göre ayarlanmış gereçlerle başlanarak çocukların maharetleri arttıkça gereçlerinde buna göre değiştirilmesine önem verilmelidir. Çocuklar tarafından hazırlanan yapıtların onların boyunda olan bir alanda kendileri tarafından tanıtılmasına da dikkat edilmelidir (MEB, 2013). Sanat merkezinde yoğurma maddeleri, kağıt işleri, boya çalışmaları ve artık malzemeler ile çalışmalar yapılmalıdır.

Müzik Merkezi

Çocukların müzikle alakalı bilgi ve maharetlerini geliştirebilmek amacıyla yeni deneyimler edinmelerine yardımcı olabilmek için düzenlenen bir alandır. Bu kurumlarda müzik merkezine yer verilmesiyle, çocukların erken yaştan itibaren müzik eğitimiyle alakalı kişisel olarak malumat ve deneyimler geliştirerek müzikle ilgili bir kültür oluşturabilmeleri desteklenecektir. Müzik merkezinde bulunduran araç gereçlerin öğretmen ve çocuk tarafından kullanılması ritim duygusu ile işitsel algının gelişimini sağlayacağından mühim bir yere sahiptir. Müzik merkezinde bulunan materyaller aracılığıyla çocuklar zihinsel, dil, bedensel, sosyal-duygusal açıdan deneyim kazanmaya yönelik faaliyetlerde bulunacaklardır. Öğretmen, öğrencileriyle (örneğin, küçük plastik su şişesinden marakas yapımı gibi) farklı materyalleri yapmaya da dikkat etmelidir (MEB, 2016). Bu merkezde, televizyon, teyp, radio, ses kutusu, çelik üçgen, davul, tef, çingirak, zil, darbuka, tahta kaşıklar ve çalgılar gibi materyallere de yer verilmelidir (Poyraz ve Dere, 2001).

Fen Merkezi

Bu merkezde olması gerekli materyallerle etkinlik yapılması bilişsel olarak çocukların dikkatlerini çekerek çevresindeki uyaranlara karşı duyarlı hale getirip bu alanda bulunan araç gereçleri de kullanarak maharetlerinin artmasına yardımcı olacaktır. Bireyler, gözleme, araştırma, soru sorabilme ve maharetlerine katkıda bulunabilmeyi bu araç gereçler sayesinde öğrenmektedirler. Bu merkezde çocukların ilgisini çekebilecek araç gereçlerle, duyularını geliştirebilecekleri materyallere yer verilmelidir. Ayrıca büyüteç, miknatis, ayna, sayı şablonları, boncuklar, ölçme çubukları, cetveller, çeşitli bitkiler ve saat gibi araçlar da bu merkezde bulundurulmalıdır. Fen merkezinde kum ve su alanına da yer vermek için çeşitli plastik oyuncakların bulundurulması gerekir (Aral ve diğerleri, 2001).

Kitap Merkezi

Çocukların okuma-yazma etkinliklerine ve kitaplara olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlamayı ve dil ile iletişim becerilerini desteklemeyi amaçlayan bu öğrenme merkezi, ferah, iyi aydınlatılmış ve sessiz bir ortama sahip olmalıdır. Kitap merkezi, çocukların basılı materyallere (kitap, dergi vb.) erişebilecekleri bir alan olarak kullanılmalı ve kitaplara kolaylıkla ulaşılabilmesi sağlanmalıdır (MEB, 2013).

Blok Merkezi

Yaşanılan alanda bulunan değişik büyüklük, biçim ve nitelikteki materyalleri değerlendirerek aralarındaki ilişkinin farkına varıp değişik türde gereçleri de kullanarak yeteneklerini kullanabilmelerine fırsat veren alandır. Blok merkezi, büyük bir alanda düzenlenmelidir. Çocuklar sürekli devinim halinde olacağından gürültü oluşabileceği düşünülerek görece sakin olunacak yerlerden mesafeli bir alanda bulunmalıdır (MEB, 2016).

Dramatik Oyun Merkezi

Simgesel fikirlerin ilerlemesini besleyen dramatik oyun merkezi, bireyin değişik üstlencelere girmesine, tahminlerde bulunabilmesine ve gündelik hayatta karşılaşılan hadiselerle şahısları birdenbire canlandırabilmesine fırsat veren materyallerle donatılmalıdır (MEB, 2013). Bu alan, çocukların sevecek zaman geçirdikleri, hayal güçlerini istedikleri gibi kullandıkları ve kendilerini ifade ederek duygularını paylaştıkları merkezdir. Bu merkezde çocuklar büyüklere ait aksesuar ve kıyafetlerle oynamaktan büyük keyif alırlar. Çocukların oyunlarında kullanabileceği takılar, kıyafetler, ayakkabılar, çantalar vb. materyaller bu merkezde bulundurulmalıdır.

İlgili Araştırmalar

Koçak Sazlı (2019), “Anasınıfı ve Bağımsız Anaokullarında Bulunan Öğrenme Merkezlerinin Öğretmen Görüşlerine ve Gözleme Dayalı Olarak İncelenmesi” amacıyla yaptığı çalışmada İstanbul’un Küçükçekmece İlçesindeki anaokulları ve ilköğretim bünyesindeki anasınıflarından oluşan sınıf ve buralarda görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle görüşme yapmıştır. Yapılan görüşme ve gözlem sonuçlarına bakılarak öğrenme merkezlerinin halen hedeflenen düzeyde olmadığı, sınıf içi uygulamalar konusunda bir çok eksiklik olduğu ifade edilmiştir. Gerek imkanlar gerekse öğretmenlerin bu konudaki bilgi birikimlerinin artırılması gerekmektedir. Bağımsız anaokulu ve ilköğretim bünyesindeki anasınıfı olarak iki ayrı kurum olarak bakıldığında ise küçük farklar olsa da özellikler genel olarak benzerlik göstermiştir.

Oya, Arslan Çiftçi ve Tezel (2018), “Okul Öncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerinin Durumunun Belirlenmesi ve Öğretmenlerin Öğrenme Merkezleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesini” amaçlayan çalışmada anaokullarında bulunan okul öncesi sınıfı ve bu kurumlarda çalışan okul öncesi öğretmenleri ile görüşme yapmıştır. Yapılan görüşme ve gözlem sonuçlarına bakıldığında, öğrenme merkezlerinin ve bu merkezlerdeki materyallerin yeterli sayı ve çeşitte olmadığı; çocukların en çok blok ve dramatik oyun

merkezini kullandıkları; fen ve doğa, müzik ve kitap merkezinin en az kullanılan merkezler olduğu; kız çocuklarının en çok dramatik oyun merkezi ve sanat merkezinde, erkek çocuklarının ise en çok blok merkezinde zaman geçirdikleri görülmüştür. Bu bulguların öncülüğünde, merkezlerin çocukların gereksinim ve alakalarına göre düzenlenmesi, esnek ve uyarlanabilir olması, merkezlerde 2-4 haftada bir yeni malzemelere yer verilmesi, fen ve doğa ve matematik merkezlerine alan oluşturulması, doğal çevre ve geri dönüşüm malzemelerinden faydalanılması ve toplumsal cinsiyet kalıp yargılı olmayan oyuncak ve malzemelere özendirilmesi önerilmiştir.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve analizinde yapılan çalışmalarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir,

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim çalışması niteliğindedir. Olgubilim, nitel araştırma yöntemlerinden olup yaşanmış deneyimi değerlendirmeye odaklanan bir yöntemdir (Jasper, 1994; Miller, 2003; akt. Onat Kocabıyık, 2016). Bu çalışmada, okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yarı-yapılandırılmış sorularla derinlemesine görüşmeler yürütülmüştür. Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Nitel bir çalışma olan bu araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Samsun İli Çarşamba İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitiminin uygulandığı sınıflarda görev yapan ve amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma grubundaki öğretmenlere ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Öğretmenlerin 17'si kadın 3'ü erkektir. Öğretmenlerden 7'sinin 6-10 yıl arası, 8'inin 11-15 yıl arası, 3'ünün 16-20 yıl arası ve 2'sinin 21 yıldan fazla hizmet süresi vardır. Öğretmenlerin 17'si lisans, 3'ü yüksek lisans mezunudur.

Tablo 1: Çalışma grubundaki öğretmenlere ilişkin bilgiler

Öğretmenlere ilişkin bilgiler	f	
Cinsiyet	Kadın	17
	Erkek	3
Öğretmenlikteki hizmet süresi	5 yıl ve daha az	-
	6-10 yıl arası	7
	11-15 yıl arası	8
	16-20 yıl arası	3
	21 yıl ve üzeri	2
Öğrenim durumu	Lisans mezunu	17
	Yüksek lisans mezunu	3

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, daha önceden hazırlanan beş adet sorunun katılımcılara sorulması ve katılımcıların bu sorulara verdikleri cevaplardan meydana gelmektedir. Katılımcılara sorulacak olan sorular hazırlanmış ve uzman görüşüyle görüşme sorularının içeriği ve soru sayısı belirlenmiştir.

İki bölümden oluşan görüşme formunun birinci bölümünde kişisel bilgilere (öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları), ikinci bölümde ise okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşleri kapsamında sorulara yer verilmiştir. Form öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşlerini öğrenmek amacıyla toplam beş adet yarı yapılandırılmış açık uçlu sorudan oluşturulmuştur. Bu sorulara aşağıda yer verilmiştir.

- 1- Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 2- Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların eğitimine katkıları nelerdir?
- 3- Çocuklar (kızlar ve erkekler) sınıfta en çok hangi öğrenme merkezlerini kullanmaktadır?
- 4- Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerine ilişkin yaşanan sorunlar var mıdır? Varsa nelerdir?
- 5- Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerini daha etkin hale getirmek için neler yapılmalıdır?

Verilerin Toplanması

Nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak araştırmanın verileri toplanmıştır. Araştırmada okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşleri konusunda öğretmen görüşlerini belirlemek amacı ile 20 okul öncesi öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumuna ilişkin öğretmen görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden olan betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yoluyla elde edilen verilerden hareketle temalar oluşturulmuş ve temalar kategorilere ayrılmıştır. Her bir kategori ile ilgili doğrudan katılımcıların görüşleri, olduğu şekilde ifade edilip yorumlanmıştır. Görüşme esnasında verilen cevaplar olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Gizliliği korumak için katılımcı öğretmenlere (Ö1,Ö2...) şeklinde kısaltmalar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar bu bölümde yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar öğretmenlerden elde edilen veriler doğrultusunda sunulmuştur.

Öğretmenlerle Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Çalışma grubunda yer alan 20 öğretmenle yapılan görüşmede ilk olarak “Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” diye sorulmuş ve alınan yanıtlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Okul Öncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerinin Yeterliliğine İlişkin Görüşleriniz Nelerdir? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Sınıftaki öğrenme merkezleri yeterli	Ö5, Ö9, Ö10, Ö19	4
2.	Sınıftaki öğrenme merkezi sayısı yetersiz	Ö3, Ö4, Ö8, Ö15, Ö16	5
3.	Sınıfta öğrenme merkezinin içinde bulunduğu alan yetersiz	Ö1, Ö11, Ö12, Ö18	4
4.	Sınıftaki öğrenme merkezlerinde bulunan materyaller yetersiz	Ö2, Ö17, Ö20	3
6.	Öğretmen merkezlerin kullanılabilirliğini etkin hale getirmelidir	Ö6, Ö7, Ö13, Ö14	4

Tablo 2 incelendiğinde, sınıftaki öğrenme merkezlerinin yeterli olduğunu söyleyen öğretmen sayısı 4, sınıftaki öğrenme merkezlerinin sayısını yetersiz bulan öğretmen sayısı 5, sınıftaki öğrenme merkezinin içinde bulunduğu alanı yetersiz bulan öğretmen sayısı 4, sınıftaki öğrenme merkezlerinde bulunan materyalleri yetersiz bulan öğretmen sayısı 3 ve öğretmen merkezlerin kullanılabilirliğini etkin hale getirmelidir yönünde cevap veren öğretmen sayısı 4’dür. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Sınıfların fiziki şartlarından dolayı yeterli olduğunu düşünmüyorum.”

Ö2: “Öğrenme merkezlerinde yeteri kadar materyal olduğunda merkezler yeterlidir.”

Ö3: “Anasınıfında çalışıyorum. Yetersiz.”

Ö4: “Yeterli değil.”

Ö5: “Okul olarak imkânlarımızın iyi durumda olması, fiziki anlamda yeterli olması gibi önemli noktalarda eksiklik yaşamadığımız için yeterli düzeyde merkez oluşturup aktif kullanımını sağlayabiliyorum. Bununla birlikte daha doğayla iç içe merkezler hazırlamak isterken aksilik yaşanabilmekte. Mevcut durumunun kalabalık olması gibi nedenlerle bu tarz merkezlerin uygulanabilirliği azalmakta.”

Ö6: “Öğrenme merkezleri oluşturuluyor ama tam işlevsel kullanılmıyor. Öğrenme merkezindeki materyaller zaman zaman değiştirilerek daha etkin hale getirilebilir. Öğretmenin gayret ve çabasına bağlı olarak işlevselliği değişken. Bazı öğretmenler maddi imkân yoksa yapamam diye düşünüyor, bazı öğretmenler kendi çaba ve gayretleriyle de merkezleri etkin hale getiriyor.”

Ö8: “Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Fakat ekleme yapmak yerine değişiklik yapılmalı.”

Ö9: “Öğrenme merkezleri yeterliliği çocukların sayısı ilgisi ve gelişimlerine göre belirlenir. Merkezlerin büyüklüğü sayısı ve materyallerin yeterli olması gerekir. Günlük eğitim akışında yer alan etkinliklerde ele alınan kazanım ve göstergeler doğrultusunda seçilmiş farklı materyalleri de barındıran esnekliğe izin veren taşınabilir nitelikte olmalıdır. Okul öncesi kurumlarda her türlü malzeme biraz hayal gücüyle merkezlerde kullanılabilirliğinden bu konuda eksiklik yaşadığını düşünmemektedirim.”

Ö10: “Çevremdeki anasınıfları ile karşılaştırdığımda benim okulumda oyuncaklar olsun, materyaller olsun öğrenme merkezine ayrılmış mekân olsun yeterli buluyorum.”

Ö11: “Sınıfların daha geniş olması gerekir.”

Ö12: “Merkez sistemi gerçekten sınıf içinde çocukların gözlemlenmesi ve kontrolü açısından çok güzel bir uygulama. Ancak uygulama konusunda sınıf ortamının yetersizliği ve malzeme açısından bazen uygulamakta zorluk çekilebiliyor.”

Ö13: “Öğrenme merkezleri öğretmenin ve öğrencinin ilgi ve tercihleri doğrultusunda yeterli seviyeye getirilebilmektedir. Merkezlerin yeterli konuma getirilmesi öğretmenin sınıf içi eğitimi farklılaştırmasına ve programı çeşitlendirmesine bağlı olarak artabilmektedir.”

Ö14: “Merkezlerin etkin hale getirilmesi için öğretmenlerin merkezlerin kullanılabilirliğini değişim ve dönüşümünü sağlaması gerekir.”

Ö15: “Desteklenebilir.”

Ö16: “Merkezleri yeterli bulmuyorum.”

Ö18: “Sınıfın büyüklüğüne göre yapıldığı takdirde yeterli olduğunu düşünüyorum.”

Ö19: “Yeterli olduğunu düşünüyorum.”

Ö20: “Merkez oluşturmanın faydalı olduğunu düşünüyorum. Ancak materyallerin yeterli olmadığını düşünüyorum” biçiminde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin, Okul Öncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerinin Çocukların Eğitimine Katkıları Nelerdir? Sorusuna İlişkin Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Bilişsel alan	Ö1, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16	5
2.	Sosyal duygusal alan	Ö3, Ö5, Ö17	3
3.	Dil alanı	Ö2, Ö10	2
4.	Yaparak yaşayarak öğrenmelerine katkı sağlar	Ö7, Ö9, Ö14, Ö19, Ö20	5
5.	Tüm gelişim alanlarına katkı sağlar	Ö6, Ö18	2
6.	Olumlu yönde katkı sağlar	Ö4	1
7.	Öğretmenin rehberlik ve performansına bağlı olarak katkı sağlar	Ö8, Ö13	2

Tablo 3 incelendiğinde, öğrenme merkezlerinin çocukların eğitimine katkılarının neler olabileceği sorusuna 5 öğretmen bilişsel alanda, 3 öğretmen sosyal- duygusal alanda, 2 öğretmen dil alanında daha etkili olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden 2’si gelişim alanlarının hepsine katkı sağladığını, 1 öğretmen olumlu yönde katkısı olduğunu söylerken, 2 öğretmende öğretmenin rehberlik ve performansına bağlı olarak katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden 5’i de öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine katkısının olduğunu ifade etmişlerdir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Çocukların gelişimlerini desteklediğini, görsel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunduğunu düşünüyorum.”

Ö2: “Öğrenme merkezleri çocukların kendilerini ifade etmeleri konusunda katkıları vardır.”

Ö3: “Çocukların kendilerini ve yeteneklerini keşfedebilmesi açısından oldukça önemli.”

Ö4: “Olumlu yönde.”

Ö5: “Merkezler, çocukların daha belli sınırlar içinde kendilerine özgür alanlar bulmalarına yardımcı oluyorlar. Günlük hayatta karşılarına çıkacak yaşamsal becerileri kazanmakta daha pratik bir uygulama alanı bulmuş oluyorlar. Sosyal hayat içinde insanlar arasındaki iletişimin en büyük gerekliliklerinden olan sabır, saygı, nezaket, hoş görümlü olma, hakkına rıza gösterme gibi önemli değerleri öğrenmiş oluyorlar. Kurallı ve düzenli olmayı öğreniyorlar. Daha gerçekçi yaparak yaşayarak öğrenmeye fırsat buluyorlar.”

Ö6: “Öğrenme merkezleri çocukların sosyal-duygusal, bilişsel, dil ve psikomotor alanlarında gelişim sağlamaktadır.”

Ö7: “Yaparak yaşayarak öğreniyor.”

Ö8: “Öğretmenin performansına bağlı olarak katkı sağlayabiliyor.”

Ö9: “Merkezler düzenlenirken çocukların düzenlediği ya da düzenlemeye yardımcı olduğunda daha çok öğrenme odaklı olduğunu düşünüyorum. Yaparak yaşayarak kullanılan, öğrenme odaklı, dikkat çekici, eğlenceli ve esnek kullanılan merkezler çocuğun eğitimine büyük katkı sağlar.”

Ö10: “İsteği doğrultusunda olduğu için rahatlıyor. Öğretmen çocuğun ilgi alanını keşfetme seçeneklerini arttırmış oluyor. Çocuğun her alanda iletişim kurma becerisi olumlu şekilde geliyor. Çocuk kendisinin yapabildikleri ve yapamadıkları konusunda farkındalık oluşturuyor. Hazır bulunuşluk, kavrama, öğrenme gerçekleşiyor.”

Ö12: “Öğrenme merkezleri çocukların düşünüp planlama ve uygulama konusunda onlara fırsat tanıdığını düşünüyorum. Birbirlerinden öğrenme, otokontrol ve birçok alanda çocuğa katkı sağladığını düşünüyorum.”

Ö13: “Öğrencilerin öğrenme alanı merkezlerdir. Sınıf içinde öğretmen bu merkezlerin aktif kullanılmasına rehberlik eden kişidir. Öğretmenin rehberliğinde merkezlere yönlendirilen öğrenciler bireysel ve grup çalışmalarını bu alanlarda gerçekleştirmektedir. Öğretmenin aktif rolü bu merkezleri öğrenme alanı haline getirmektedir.”

Ö14: “Yaşayarak ve yaparak öğrenmenin kalıcılığı destekleniyor.”

Ö15: “Görsel ve somutlaştırma ve öğretim ve eğitimi bütünlendirir.”

Ö16: “Merkezler çocukların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlandığından çocukların öğrenme sürecine katkı sağlar. Örnek verecek olursak matematik merkezinde sayılar panosunu hazırladığımızda görsel olarak öğrencinin ilgisini çeker. Sayıları öğrenme becerisi artar.”

Ö17: “Çocukları kendi başlarına öğrenmelerine olanak sağlıyor. İsteyerek öğrenme gerçekleştiriyorlar daha kalıcı öğrenme oluyor. Öğrenmeyi öğreniyorlar.”

Ö18: “Problem çözme, dil gelişimi, kavram gelişimi, büyük küçük motor kas gelişimi, belli alanlarda yaratıcılıklarını geliştirmeleri gibi faydaları olduğunu düşünüyorum.”

Ö19: “Çocukların oyunlar aracılığıyla yaparak ve canlandırarak öğrendiklerini ve bu anlamda merkezlerin önemli olduğunu düşünüyorum.”

Ö20: “Gerçek hayatta gördüklerini bu alanlarda canlandırabiliyorlar” biçiminde ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere 3. olarak “Çocuklar (kızlar ve erkekler) sınıfta en çok hangi öğrenme merkezlerini kullanmaktadır?” diye sorulmuş ve alınan yanıtlar Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Çocuklar (Kızlar Ve Erkekler) Sınıfta En Çok Hangi Öğrenme Merkezlerini Kullanmaktadır? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Merkezler	Öğretmen Görüşleri			
	Kız Öğrenciler	n	Erkek Öğrenciler	n
Dramatik Oyun	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	18	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö15	8
Kitap	Ö5, Ö9, Ö17, Ö18, Ö20	5		
Sanat	Ö9, Ö13, Ö18	3		
Müzik	Ö15, Ö17	2	Ö10, Ö15	2
Fen ve Doğa	Ö15	1	Ö9, Ö10, Ö13, Ö15, Ö20	5
Blok	Ö3	1	Ö2, Ö3, Ö5, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20	11
Eğitici Oyuncak, Akıl Oyunları-Masa Oyunları			Ö5, Ö17, Ö18	3
Diğer	Ö6, Ö12			2

Tablo 4’e göre, öğretmenlerden 11’i erkek çocuklar tarafından sürekli tercih edilen öğrenme merkezi olarak blok merkezini, 8’i dramatik oyun merkezini, 5’i fen ve doğa merkezini, 3’ü eğitici oyuncak-akıl oyunlarını ve 2’si de müzik merkezini kullandıklarını söylemiştir. Aynı soruya öğretmenlerden 18’i kız çocuklar tarafından sürekli tercih edilen öğrenme merkezi olarak dramatik oyun merkezini, 5’i kitap merkezini, 3’ü sanat merkezini, 2’si müzik merkezini, 1’i fen ve doğa merkezini ve 1’i de blok merkezini kullandıklarını söylemiştir. Görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında kız çocuklar tarafından sürekli tercih edilen merkez dramatik oyun, erkek öğrenciler tarafından seçilen merkez ise blok merkezidir.

Ayrıca tablo 4’de “diğer” olarak belirtilen bölümde; “Çocuklarda cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm merkezlerde oynaması sağlanmalıdır (Ö6).” ve “Aslında merkezleri uygun materyallerle çocuklara

sunduğumuzda bütün çocukların dikkatini toplayabiliyoruz. Böyle bir ayırım yapabilmek için merkezlerin doğru kullanımının olmaması gerekiyor (Ö12).” demişlerdir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Dramatik oyun merkezlerinde çokça zaman geçirdiklerini gözlemliyorum.”

Ö2: “Kız çocukları çeşitlilik göstermekle birlikte dramatik oyun merkezinde, erkek çocukları blok ve dramatik oyun merkezini daha çok tercih etmektedirler.”

Ö3: “Kızlar dramatik oyun, blok; erkekler blok ve dramatik oyun.”

Ö4: “Evcilik.”

Ö5: “Kız öğrenciler daha çok dramatik oyun merkezi ve kitap merkezini; Erkek öğrenciler ise blok merkezi ve eğitici oyuncak merkezlerini tercih ediyorlar.”

Ö7: “Dramatik oyun merkezi.”

Ö8: “Oyun.”

Ö9: “Kızlar daha çok dramatik oyun, sanat ve kitap merkezi kullanmakta. Erkekler fen, blok, dramatik oyun merkezlerini kullanmakta. Bu yaş çocukları tüm merkezleri daha çok ortak kullanmayı tercih ediyor.”

Ö10: “Kızlar evcilik merkezi, erkekler fen ve doğa, müzik merkezlerini seçiyor. Kızlar tüm merkezlerde oyunu seçtikleri de sık sık görülüyor.”

Ö11: “Erkek öğrenciler daha çok blok merkezinde oynarken kız öğrenciler dramatik oyun merkezlerini tercih etmektedirler.”

Ö13: “Kız öğrenciler daha çok evcilik ve sanat merkezlerinde oynamayı tercih ederken erkek öğrenciler çoğunlukla blok merkezinde ve fen doğa merkezinde oynamayı tercih etmektedir. Merkezlerde cinsiyetçi bir ayırımın yapılması merkezlerin aktif kullanılmasının önüne geçebilmektedir. Bu noktada öğretmenin öğrencileri, merkezleri aktif kullanmaya yönlendirmesi ve öğrencilere rehberlik yapması gerekmektedir.”

Ö14: “Evcilik ve blok merkezleri”

Ö15: “Oyun, müzik, fen ve matematik atölyelerini.”

Ö16: “Kızlar dramatik oyun merkezini kullanıyor, erkek öğrenciler ise blok merkezini kullanıyor.”

Ö17: “Kızlar müzik, kitap okuma, evcilik köşelerini daha sık kullanıyor. Erkekler akıl oyunları araç hayvanların bulunduğu alanlarda zaman geçirmeyi seviyor.”

Ö18: “Kızlar; dramatik oyun merkezi, sanat merkezi, kitap merkezi, Erkekler; blok merkezi, masa oyuncakları merkezini tercih ediyorlar.”

Ö19: “Kızlar dramatik oyun, erkekler blok merkezi.”

Ö20: “Kızlar genellikle kitap ve evcilik yani dramatik oyun erkek öğrencilerimiz daha çok blok ve fen merkezi” biçiminde ifade edilmiştir.

Tablo 5: Okul Öncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerine İlişkin Yaşanan Sorunlar Var mıdır? Varsa Nelerdir? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Fiziki şartlar uygun değil	Ö1, Ö3, Ö16, Ö19, Ö20	5
2.	Materyal eksikliği vardır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö15, Ö16	7
3.	Sorun yoktur	Ö4, Ö8, Ö11	3
4.	Sınıflarda öğrenci mevcudu fazladır	Ö3, Ö5, Ö10	3
5.	Merkezler birbirine yakın, öğrenciler birbirlerini rahatsız edebiliyorlar	Ö18	1
6.	Öğretmen merkez kullanımında öğrencileri teşvik ve rehberlik edebilmelidir	Ö9, Ö13, Ö17	3
7.	Diğer	Ö12, Ö14	2

Tablo 5’de görüldüğü gibi Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerine ilişkin yaşanan sorunlar daha çok fiziki şartların uygun olmayışı, materyal eksikliğinin olması, sınıflarda öğrenci mevcudunun fazla olması, merkezlerin birbirine yakın olması nedeniyle öğrencilerin birbirlerini rahatsız edebiliyor olması şeklinde görülmektedir. Bunların yanı sıra 3 öğretmende sorun olmadığını belirtmiştir. Ayrıca “Çocukların öğrenme merkezlerini kullanma konusunda sıra beklemede bazen sorun yaşanabiliyor (Ö12).” ve “Olmaması gereken ile var olan durum arasında belirgin fark bulunmaktadır. Merkezlerin yeterince etkin kullanılmaması veya merkezlerin sadece ad olarak sınıfın bir köşesinde bulunması yaşanan bir sorundur. Öğrencinin öğrenme alanı merkezlerdir. Ancak sınıflarımızda öğretmenlerin öğretici rol alması öğrenciyi merkezlerden uzak tutmaktadır.

Öğretmelerin rehber konumuna geçip merkezlerin hayat bulması, etkin eğitimin sürdürülebilmesi için gerekli bir durumdur (Ö14).” demiştir. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Sınıfların fiziki şartlarının çoğunlukla uygun olmaması ve materyallerin yeterli olmaması.”

Ö2: “Vardır. Genellikle materyal eksikliği sorunları olabiliyor.”

Ö3: “Sınıfların güvenlik önlemleri alınmış bir şekilde yeterli fiziksel koşullar ile materyallerin sağlanamamasından ve öğrenci mevcudunun fazla olmasından dolayı merkezlere bölünememesi.”

Ö4: “Hayır yok.”

Ö5: “Sınıfların kalabalık (20 ve üstü) olması merkezlerde zaman zaman yığılmaya bu nedenle de kaosa sebebiyet vermekte. Çocukların eski okul yaşantılarında böyle bir düzenlemeyle karşılaşmamış olmalarında merkez uygulamasına alışmakta zorluk çıkarmakta.”

Ö7: “Materyal eksikliği.”

Ö10: “Çocuk sayısı 10’den fazla olduğunda oyuncak, mekân (çadır) paylaşamama durumları oluyor.”

Ö13: “Olması gereken ile var olan durum arasında belirgin fark bulunmaktadır. Merkezlerin yeterince etkin kullanılmaması veya merkezlerin sadece ad olarak sınıfın bir köşesinde bulunması yaşanan bir sorundur. Öğrencinin öğrenme alanı merkezlerdir. Ancak sınıflarımızda öğretmenlerin öğretici rol alması öğrenciyi merkezlerden uzak tutmaktadır. Öğretmelerin rehber konumuna geçip merkezlerin hayat bulması, etkin eğitimin sürdürülebilmesi için gerekli bir durumdur.”

Ö15: “Öğrenme merkezleri zenginleştirilebilir.”

Ö16: “Öğrenme merkezleri sınıfın fiziki yapısına uygun olarak hazırlanıyor. Sınıf metrekare olarak yetersiz ise bazı merkezler hazırlanamıyor. Ya da merkezlere bazı malzemeler tedarik edilemediğinden koyulamıyor.”

Ö17: “Okulların mali yapısı itibari ile daha zengin olması sağlanabilir. Öğretmenler rehberlik etmezse merkezler verimli kullanılmıyor.”

Ö19: “Sınıfların yeterince büyük olmaması” biçiminde ifade edilmiştir.

Tablo 6: Okul Öncesi Sınıflarındaki Öğrenme Merkezlerini Daha Etkin Hale Getirmek İçin Neler Yapılmalıdır? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş No	Görüşler	Katılımcı	n
1.	Fiziki şartlar iyileştirilmeli, sınıf yeterince büyük olmalı	Ö1, Ö16, Ö18	3
2.	Materyal sağlanmalı ve materyaller güncel tutularak zenginleştirilmeli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	13
3.	Sınıf mevcutları kalabalık olmamalı	Ö3, Ö9, Ö18	3
4.	Geçici ve güncel merkezler oluşturulmalı	Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8	5
5.	Sürdürülebilir ve dönüştürülebilir ürün sağlanmalı	Ö13, Ö14	2
6.	Öğrencilerle birlikte hazırlanmalıdır	Ö13	1
7.	Günlük hayatta kullandığımız bilgiler ve ürünlerle desteklenebilmelidir	Ö5, Ö15	2
8.	Stajyer ve personel desteği sağlanmalıdır	Ö3	1
9.	İç ve dış mekanda düzenlenmelidir	Ö9	1
10.	Öğretmenler öğrencilere rehberlik yaparak yönlendirme yapmalıdır	Ö11, Ö16	2

Tablo 6’da görüldüğü gibi Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerini etkin hale getirmek için daha çok materyal sağlanmalı ve materyaller güncel tutularak zenginleştirilmeli, fiziki şartlar iyileştirilmeli, sınıf yeterince büyük olmalı, geçici ve güncel merkezler oluşturulmalı, sınıf mevcutları kalabalık olmamalı, sürdürülebilir ve dönüştürülebilir ürün sağlanmalı, günlük hayatta kullandığımız bilgi ve ürünlerle desteklenebilmeli, öğrencilerle birlikte hazırlanmalı, öğretmenler öğrencilere rehberlik yaparak yönlendirme yapmalı, stajyer ve personel desteği sağlanmalı ve iç-dış mekanda merkezlere yer verilmelidir görüşleri ortaya çıkmıştır. Buna ilişkin öğretmen görüşleri:

Ö1: “Fiziki şartların iyileştirilmesi, öğrencilere bunu en iyi şekilde anlatabilmek, merkezlerin amacına hizmet eden materyaller sağlayabilmek olduğunu düşünüyorum.”

Ö2: “Daha etkin kullanmak için yıl içerisinde materyal desteklemesi yapılabilir. Geçici öğrenme merkezleri oluşturularak daha etkin hale getirilebilir.”

Ö3: “Öncelikle sınıf mevcutlarının azaltılmalı, yeterli donanım ve materyal sağlanması. Ayrıca stajyer ya da yardımcı personelle desteklenmesi.”

Ö4: “Bol zengin içerikli malzeme kullanılmalı.”

Ö5: “Günlük, haftalık, aylık yeniden düzenlemeler yaparak aktif merkezler oluşturulabilir. Belirli gün ve haftalara ait küçük geçici merkezler oluşturulabilir. Merkezlerdeki materyaller güncellenerek canlılık kazandırılabilir. Merkezler oluşturulurken plastik oyuncaklar yerine günlük hayatta kullanılan eşyalar seçilerek dikkat çekilebilir. Sınıfın potansiyeline, çocukların ilgi, merak ve becerilerine göre merkezler oluşturulabilir.”

Ö6: “Sınıflardaki öğrenme merkezlerinin bir yıl boyunca sabit şekilde bırakılmamalı. Materyaller belli aralıklarla değiştirilmeli. Merkezlerdeki materyaller zenginleştirilmeli Merkezler oluşturulurken çocuğunda fikri alınarak kendi düzenledikleri bir ortamda kendilerini daha değerli hissetmeleri sağlanmalı.”

Ö7: “Sürekli güncellemek.”

Ö8: “Değişiklik yapılmalı.”

Ö9: “Çocuklar özgürce deneyimlerde bulunup rahat hareket ettikleri ortamlarda daha iyi gelişir, beceri kazanır. Merkezlerin iç mekanda olduğu kadar dış mekanlarda da düzenlenmelidir. Sınıf mevcudu belli bir sayıda tutulmalıdır ki yoğun sınıflarda merkezlerin kullanımı zorlaşabilmektedir.

Ö10: “Oyuncak çeşitliliği ve sayının artırılması gerekir.”

Ö11: “Değişik merkezlere çocukları yönlendirmeleri gerekir.”

Ö12: “Yeterli donanım ve yeterli materyaller sağlanmalı.”

Ö13: “Öğrenme merkezlerini daha etkin hale getirmek için hazır ürün kullanmak yerine dönüştürülebilir ve sürdürülebilir materyalleri tercih etmek önemlidir. Ayrıca öğrencinin ilgisini çekebilecek, yaratıcılığı destekleyecek materyallerin belirlenmesi öğrencinin görüşleri ile şekillendirilmeli, merkezler öğrenciler ile hazırlanmalıdır. Öğrenci bazlı hazırlanan merkezler daha kullanışlı olmaktadır.”

Ö14: “Dönüştürülebilir materyallerle desteklenebilir.”

Ö15: “Günlük plan içerisinde daha çok yer verilebilir çocuğun günlük hayattaki bilgileri ile pekiştirilip öğrenmedeki devamlılığı sağlanmalıdır.”

Ö16: “Öncelikle metrekare olarak daha büyük sınıflar olmalı. Öğrenme merkezleri birbirinden ayrı ve bağımsız olmalı. Merkezlerde olması gereken malzemeler doğru tespit edilmeli ve her malzeme ait olduğu merkeze konulmalı. Ders saatinde öğrenciler merkezlere dağıtılmalı ve belli merkezlere olan yığılma ve kalabalığın önüne geçilmelidir.”

Ö17: “Merkezlerde bulunan materyaller. Güncel kalmalıdır. Her şeyin geliştiği değiştiği gibi. Merkezlerinde değişime ayak uydurması gerekir. Dünyada çocuklara sadece rehberlik ederek uygun öğrenme merkezleriyle çocukların eğitim aldığı başarılı eğitim sistemleri mevcuttur. İnsanları robotik destekli oyuncaklara geçtiği dönemde çocuklara kuleden başka bir şey yapamadıkları bloklara mecbur bırakılmamız.”

Ö18: “Sınıfın fiziksel özellikleri dikkate alınmalıdır. Sınıf yeterli büyüklüğe sahip olmalıdır. Yine yeterli miktarda araç -gereç bulunmalıdır. Çocuk sayısı dikkate alınmalı. Kolay taşınabilir malzemeler kullanılabilir.”

Ö19: “Yeteri kadar alan oluşturulmalı ve çocukların ilgilerini çekecek materyallerle zenginleştirilmelidir.”

Ö20: “Materyal olarak daha çok zenginleştirmek gerekiyor” biçiminde ifade edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda sonuç ve öneriler bu bölümde ele alınmıştır. Öğretmenlerin okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin yeterliğine yönelik görüşlerinde ulaşılan sonuçlar şöyle özetlenebilir.

Sonuç

1. Yapılan bu araştırmaya göre, öğretmenlerin çoğu sınıfındaki öğrenme merkezlerinin yeterliğine ilişkin olumsuz cevap vermiş ve sebep olarak öğrenme merkezinin içinde bulunduğu alanın yetersiz olduğunu, öğrenme merkezlerinde bulunan materyallerin yetersiz olduğunu ve öğretmenlerin merkezlerin kullanılabilirliğini etkin hale getirmelerinin gerektiğini belirttiği görülmüştür. Ayrıca sınıfındaki öğrenme merkezlerinin yeterli olduğu yönünde cevap veren öğretmenlerinde olduğu görülmüştür.

2. Araştırma sonucuna göre, öğrenme merkezlerinin çocukların eğitimine katkılarının zihinsel, sosyal-duygusal, dil gelişimi ve öz bakım becerileri alanlarında olduğu yönündedir. Ayrıca merkezlerin öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine katkısının olduğu yönünde görüş belitenlerin olduğu da görülmüştür. Bunun

yanı sıra öğretmenin rehberlik ve performansına bağlı olarak öğrencilerin eğitimine katkı sağlayacağı da ortaya çıkan sonuçlardandır.

3. Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğu erkek çocuklar tarafından sürekli tercih edilen öğrenme merkezinin blok, kız çocuklar tarafından tercih edilen öğrenme merkezinin de dramatik oyun merkezinin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca erkek çocuklar tarafından blok merkezinden sonra en çok tercih edilen merkezler sırayla dramatik oyun, fen ve doğa, eğitici oyuncak-akıl oyunları ve müzik merkeziyken, kız öğrenciler tarafından dramatik oyun merkezinden sonra sırayla kitap, sanat, müzik, fen ve doğa merkezi ile blok merkezlerinin olduğu görülmüştür. Bunun yanısıra kız erkek ayrımı gözetmeksizin çocukların tüm merkezlerde oynamalarının sağlanması yönünde görüşler olduğu da görülmüştür.

4. Yapılan bu araştırmaya göre, okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerine ilişkin yaşanan sorunların daha çok fiziki şartların uygun olmayışından kaynaklandığı, materyal eksikliğinin bulunduğu, sınıflarda öğrenci mevcudunun fazla olması nedeniyle etkin ve verimli kullanılmadığı ve merkezlerin birbirine yakın olması nedeniyle öğrencilerin birbirlerini rahatsız edebiliyor olması şeklinde görülmüştür. Bunun yanısıra sorun olmadığı yönünde görüşlerin olduğu da görülmüştür. Ayrıca çocukların öğrenme merkezlerini kullanırken sıra beklemede bazen sorunlar yaşayabildiği yönünde ifadenin olduğu da görülmüştür.

5. Görüşmeye katılan öğretmenlere göre, okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerini etkin hale getirmek için daha çok materyal sağlanması, materyallerin güncel tutularak zenginleştirilmesi, fiziki şartların iyileştirilmesi, sınıfların yeterince büyük olması, geçici ve güncel merkezlerin oluşturulması, sınıf mevcudlarının kalabalık olmaması, sürdürülebilir ve dönüştürülebilir ürünlerin sağlanması, merkezlerin günlük hayatta kullandığımız bilgi ve ürünlerle desteklenebilmesi, öğrencilerle birlikte hazırlanması, öğretmenlerin öğrencilere rehberlik yaparak yönlendirme yapması, stajyer-personel desteği sağlanması ve iç-dış mekanda merkezlere yer verilmesi gerektiği de ortaya çıkan sonuçlardandır.

Öneriler

Yapılan araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara yönelik önerilere bu bölümde yer verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular neticesinde aşağıdaki öneriler yapılabilir:

1. Sınıfta bulunan merkezleri uzun süre sabit kullanmak yerine geçici ve güncel merkezler oluşturulup, dönüştürülebilir kullanarak çocukların zengin yaşantılar kazanmalarına yardımcı olunabilir.
2. Kız ve erkek çocukların tüm merkezlerde vakit geçirmelerini sağlamak için öğrenme merkezleri ile ilgili sorumluluklar verilerek hem dikkatleri hem de ilgileri bu merkezlere çekilebilir.
3. Öğrenme merkezlerini oluştururken blok ve dramatik oyun merkezi gibi hareketli ve gürültülü çalışmayı gerekli kılan merkezlerle, daha sakin çalışmayı gerekli kılan kitap merkezi gibi yerler birbirlerinden ayrılabilir.

KAYNAKÇA

- Aral, N., Kandır, A., Yaşar, M.C. (2001). Okul öncesi eğitimi 1, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş.
- Aral, N., Kandır, A., Yaşar, M.C. (2000). Okul öncesi eğitim ve ana sınıfı programları, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş.
- Aytaç, K. (1981). Çağdaş eğitim akımları, Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Basımevi.
- Baran, M., Yılmaz, A., Yıldırım, M. (2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarındaki kullanıcı gereksinimleri, D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 27-44.
- Büyükkaragöz, S. (1994). “Okul öncesi eğitim programlarında yeni yaklaşım: Proje ve Türkiye’deki uygulamalar”. 10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara.
- Gül, D. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin ve okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Gülaçtı, F. ve Tümkaya, S. (2014). Erken çocukluk eğitimi, Ankara: Pegem Akademi.
- Güven, N. ve Bal, S. (2000). Dil gelişimi ve eğitimi, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Işım, M. A. (1976). Upanişadlar, “Tanrının soluğu”, İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Koçak Sazlı, E. (2019). Anasınıfı ve bağımsız anaokullarında bulunan öğrenme merkezlerinin öğretmen görüşlerine ve gözleme dayalı olarak incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- MEB. (1993). Okulöncesi eğitim komisyon raporu. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Sekreterliği. 27-29 Eylül Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (1993). 14. Milli Eğitim Şurası, “Okul öncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması”, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2002). Okul öncesi eğitim programı, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş.
- MEB. (2013). Erken çocukluk eğitimi kurumlarında fiziksel özellikler ve personel. Kasım 14, 2020 tarihinde http://ismek.ist: http://ismek.ist/files/ismekOrg/ file/2014_ hbo_program_modulleri/.pdf adresinden alındı.
- MEB. (2013). Okul öncesi eğitim programı. Mayıs 18, 2020 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr: https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden alındı.
- MEB. (2015).Çocuk gelişimi ve eğitimi erken çocukluk eğitimi kurumları. Kasım 14, 2020 tarihinde <file:///C:/Users/HP/Desktop/ tezim/Tez/alan%20yazi%20 taramalarım pdf> adresinden alındı.
- MEB. (2016). Çocuk gelişimi ve eğitimi okul öncesi eğitim programı. Kasım 07, 2020 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Okul%20%C3%96ncesi%20E%C4%9Fitim%20Program%C4%B1.pdf adresinden alındı.
- MEB. (2019). Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. Resmî Gazete Tarihi: 10.07.2019. Sayısı: 30827.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2002). Orta dereceli kız teknik öğretim okulları okul öncesi eğitimi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2007). Kız Sanat Okulları İçin Okulöncesi Eğitimi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan, Ş., Tezcan, E., Tür, G., Demirel, Ö. (1981).Yaratıcı çocuk etkinlikleri ve eğitici oyuncaklar, İstanbul: Oğul Matbaacılık.
- Oktay, A. (1983). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. Kasım 07, 2020 tarihinde <http://egitimvebilim.ted. org.tr/index.php> adresinden alındı.
- Onat Kocabıyık, O. (2016). Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (1), 55-66.
- Oya, R., Arslan Çiftçi, H., Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Özel Sayısı, 2 (2), 213-233.
- Poyraz, H., Dere, H. (2001). Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seven, S. (2016). Okul öncesi eğitime giriş, Ankara: Pegem Akademi.
- Sevinç, M. (2005). Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar I, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Temel, F., İmir, H. M. (2010). Erken çocukluk eğitimde yaklaşımlar ve programlar. Kasım 08, 2020 tarihinde http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/ kitap/cocukgelisimilisans_ ao/erkencocuklukeyvp.pdf adresinden alındı.
- Temel, Z. F., Dere, H. (1999). Okul öncesi eğitimde yaklaşımlar, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş.
- Yılmaz, N. (1999). Anaokulu öğretmeninin rehber kitabı, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş.